

O PRVNÍCH A POSLEDNÍCH

(Krnov, 15.2.2026)

I.čtení: I. kniha Mojžíšova 25, 27-34

II.čtení: evangelium podle Marka 9, 30-41

Každý člověk asi občas sní o tom, že je důležitý, mocný, první. Každý si asi někdy říkal, jak by všechno dobře zařídil, kdyby byl šéfem a ne podřízeným; a ten, který je šéfem, chce být ještě větším šéfem, a poslancem a ministrem a prezidentem. Líbilo by se nám sedávat na předních místech, mít svou lóži v Národním, ke které se otočí všechny kamery, když v ní vrznou dveře. Chtěli bychom si někdy zkusit, jak sladké je být těmi, ke komu lidé vzhlížejí a od koho očekávají moudrá vyjádření k různým problémům. Toužíme být první.

My i učedníci Ježíšovi máme v sobě něco Jákobovského. Toužíme po postavení někoho jiného, závidíme a cítíme se ukřivdění... Zdá se nám naše situace nějak méně zajímavá a viditelná, a hůře ohodnocená (tím nemyslím jenom plat...). Přesně si představujeme, jak všechno zaonačíme, až se nám jednou dostane „zaslouženého“ povýšení. Podle našeho rozumu jsme široko daleko nejvhodnější kandidáti na vysoké „křeslo“ a není nám jasné, jak se na své místo dostali o tolik neschopnější lidé... Nechápeme taky, jak je možné, že onen někdo na své důležité židli vůbec nelpí a považuje ji spíše za přítěž než za zisk; říkáme, že si toho neváží a že si nezaslouží tolik požehnání; nepřipadá nám nijak špatné jej o jeho postavení jakýmkoli způsobem připravit...

Jákob číhal na svoji chvíli a dokázal z ní vyždímat maximum. Bratr se vrátil z lovu k smrti unavený a vyhladovělý, bylo to vidět a dalo se to předvídat. Jákob číhal a byl připraven. Jákob velmi nečestně zneužil vyčerpání svého mysliveckého bratra.

Je tak lehké veřít se k člověku v jeho slabé chvíle, když mu klesají kolena, když lapá po dechu, když hledá stébélko, které by mu zachránilo život. V takové chvíle bývají lidé ochotni obětovat cokoli, měřítko hodnot se posunují, a často později svých rozhodnutí litují...

Momentální slabost se v tom boji o přední místa prostě nevyplácí. Herec nesmí vypadnout z role, i kdyby umíral, zápasník nesmí přiznat chybu, jinak ho ostatní převálcují, podnikatel nesmí polevit ve svém úsilí, jinak bude zaostávat za konkurencí a přijde o zisk, zaměstnanec nesmí zpomalit, protože přijde o práci. Člověk musí být ve střehu a nevěřit ani vlastnímu bratrovi. Slabost, zaváhání, chyba, nemoc jsou handicapem, který člověku doba tvrdě připomene v nejnevhodnější chvíli. Životní styl měřený úspěšností s nikým nemazlí a není snadné z tohoto kolotoče vystoupit. Už proto, že se pak velmi špatně naskakuje zpátky.

Ezau to zkusil, a když se chtěl vrátit, zjistil, že jeho místo je obsazené... Jákob se vyznal v tlačení...

Ježíš se snaží svým učedníkům vštípit úplně jiný přístup k životu. Nejprve jim naznačuje, kterým směrem vede jeho cesta a jakým způsobem má posloužit lidstvu. Syn člověka má být vydán do rukou mocných a zabit. Syn člověka, Mesiáš, ten, od něhož se očekává projevení moci a síly, přemáhání nepřátel a pouštění hrůzy na odpůrce; právě toho čeká smrt, aniž by mu jediná ruka přispěla na pomoc, aniž by se po něm někdo se soucitem ohlédl. Není divu, že učedníci nerozumějí. Jejich myšlení je naprogramováno tím, co vídají kolem sebe; tak jako všichni touží po moci a postavení a bohatství. A neodvážejí se ani požádat o vysvětlení – vždyť tím by projevili slabost, ukázali by, že něco nevědí, a kdo ví, jestli by jim Mistr za to nedal padáka... Ježíšovo myšlení je zcela odlišné od myšlení „obvyklého“ a ani Jeho učedníci mu nerozumějí.

A tak jsou vzápětí přistiženi, jak se dohadují o svou velikost a důležitost. Čekali bychom možná po tak závažném sdělení, že budou aspoň rozebírat slova učitelova a snažit se v nich najít skrytý smysl, jenže to by asi nesměli být lidmi. Učedníci se pokoušejí stanovit si nějakou hierarchii uvnitř své skupinky, chtějí upevnit strukturu „smečky.“ Dohadovali se, kdo je největší – silně pochybuji, že se předháněli v líčení kvalit těch druhých a ponižování sebe sama... jistě každý prosazoval a vychvaloval sebe proti ostatním.

V tu chvíli nám učedníci připadají jako malé děti. Ty mají neustále potřebu soutěžit a být první. Když chcete, aby malé dítě bylo s něčím brzo hotovo, vyhlásíte soutěž o to, kdo bude první – ať už je to v jídle nebo oblékání nebo čemkoli jiném. Malé děti se potřebují srovnávat s druhými a soutěžit, pořád se předhánějí a závodí. Pamatuji si, že když jsem byl ve druhé třídě základní školy, měli jsme jakousi třídní ligu v zápasení (samozřejmě jenom kluci...) a podle ní se stanovila hierarchie skupiny; a když mi moje oblíbená „kravata“ vynesla umístění v tabulce, věděl jsem, že musím respektovat ty, kteří mě dostali na lopatky, a ostatní zase že budou respektovat mě. Malé děti jsou soutěživé, a učedníci v našem textu skutečně připomínají nedospělé děti.

Jenomže už při dětských hrách se projevuje zmíněný sklon k vylučování těch slabších. Jen si někdy všimnete, jak tvrdě dokážou děti vyjádřit své pohrdání slabšími, jak dokážou šikanovat ty, kdo jsou v hierarchii pod nimi. A ti z toho spodního konce žebříčku mívají zničené sebevědomí, nevěří si a často sebou i pohrdají. Je dokonce statisticky prokázáno, že velký díl dětských sebevražd je zapříčiněn právě rozbitým sebevědomím a tím, že dítě neuneslo příliš soutěživou a konkurenční atmosféru.

Darwinista by to možná nazval přirozeným výběrem; a asi ani my nemůžeme tvrdit, že je to jev nepřirozený, člověk prostě je tvor soutěživý. Ježíš ovšem své učedníky učí jiným pravidlům hry. Vyhláší soutěž opačnou. Jejím cílem není druhé ponížít, zdeptat, předhonit, nýbrž pomoci jim na cestě, poponést je k cíli, dostrkat ostatní k prvním místům. Ne rozdupat jejich sebevědomí, ale posílit je, ne učinit z nich nástroje své kariéry, ale dát jim přednost, ne stát se velkým šéfem, nýbrž velkým služebníkem. „Kdo chce být první, buď ze všech poslední a služebník všech.“

Hierarchie Božího království se neurve bojem ani zásluhami. Platí tady anti-konkurence; pravidla úspěchu jsou nastavena úplně jinak. Úspěšný není ten, kdo si vybojuje spokojenost na úkor ostatních, pokoj Boží získává ten, v jehož okolí jsou spokojeni druzí, ten, kdo se v pravou chvíli vzdá sama sebe ve prospěch svých bližních, těch, které mu Pán Bůh postaví do cesty.

Sloužit těm nejmenším – to má být ctižádost věrného svědka Kristova. Tak jako Pán sám sebe a své pohodlí a svou kariéru obětoval pro své maličké, tak i my v jeho stopách máme jasný směr: zápasit o to, aby nikdo nebyl zapomenut, aby nikdo nebyl odstrčen, aby nikdo nebyl převálcován.

Svět zná jen tvrdou konkurenci, křesťan, veden Ježíšovým příkladem, může se vzepřít zákonům džungle, může odmítnout ďábelskou hru, která už tolik lidí uvláčela k smrti, může vyskočit z toho kolotoče a jít se projít do lesa. Křesťan se nemusí bát o své místo, neboť má své pevné místo v Božím království, křesťan nemusí zuby nehty hájit svou židli, protože má u Otce křeslo se svou jmenovkou; křesťan nic neztratí, když ustoupí z boje – ne pro slabost, nýbrž pro prosazení pokoje. Křesťan nemusí ostatní vidět jako konkurenci a potenciální nepřátele, protože ví, že nejsou pro něj žádným ohrožením, protože všichni jsou stejnými dětmi Božími.

A tak se držíme slov apoštolových, když píše do Říma: „Nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž sami sebe přinášejte jako živou, svatou, Bohu milou oběť.“ Taková je totiž pravá služba Bohu, a v takových následovnicích má Pán zalíbení.

Pane Ježíši,

Chválíme Tě za to, že ses vzepřel pokušení násilí a moci.

Chválíme Tě za to, že jsi odolal lákání vysokých postů a slávy.

Děkujeme Ti za to, že pro nás lidi a pro naši spásu ses ponížil
a stal ses služebníkem, nejposlednějším ze všech.

Prosíme, uč i nás odkládat vlastní ego

a svůj čas i energii a prostředky věnovat službě druhým.

AMEN!